

Placeringsriktlinjer för Ramböll svenska pensionsstiftelse

Ursprungligen fastställd vid styrelsemöte i juni, 2009

Föregående version fastställd vid styrelsemöte 23 maj, 2017

Denna version fastställd vid styrelsemöte 7 december 2021, att gälla fr.o.m. 1 januari 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
2	Investeringsstrategi.....	3
3	Organisation.....	5
4	Riskstyrning och övriga placeringsbegränsningar	8
5	Rapportering och uppföljning	10

1 Inledning

Ramböll svenska pensionsstiftelse (Stiftelsen) är bildad i syfte att trygga bolagets åtagande om pension enligt ITP-avtalet och i enlighet med lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. Koncernens utfästelse om pension till de anställda i enlighet med ITP-planen uppgick vid slutet av 2021 till ca 81,4 MSEK (enl. PRI) med en genomsnittlig återstående löptid på mer än 10 år. Koncernen gör för närvarande inga ytterligare avsättningar mot bakgrund av pensionsplanen, men det kan komma att ändras i framtiden.

Förutom dessa placeringsriktlinjer styrs verksamheten av den s.k. Tryggandelagen (Lag (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.) och Finansinspektionens föreskrifter om pensionsstiftelser (FFFS 2019:19). Övriga styrdokument som gäller för stiftelsens verksamhet är *Riktlinjer för riskhantering*, *Riktlinjer för internrevision*, *Riktlinjer för verksamhet som omfattas av uppdragsavtal*, *Beredskapsplan* och *Ersättningspolicy*. Vidare beslutar den Administrativt ansvarige om dokumentet *Processer och arbetsrutiner* vars syfte är att närmare beskriva de operativa åtgärder som måste genomföras inom verksamheten samt hur de ska genomföras. Stiftelsen står under tillsyn av Finansinspektionen (FI) i finansiella frågor och av Länsstyrelsen i Stockholms Län i legala avseenden.

1.1 Placeringsriktlinjernas syfte

Dessa riktlinjer är avsedda att ange strategisk inriktning och begränsningar för förvaltningen av stiftelsens tillgångar, stiftelsens organisation samt arbetet med riskkontroll, uppföljning och rapportering.

1.2 Avkastningsmål

För att tillfredsställa pensionsåtagandet krävs att tillgångarna på lång sikt genererar en avkastning som åtminstone uppgår till pensionsskuldens finansiella kostnad. Skuldens finansiella kostnad, uttryckt i procent, är lika med den aktuella diskonteringsräntan för de framtida pensionsutbetalningarna. Fr.o.m. 1 januari 2022 har denna ränta bestämts av PRI till ca 2,85 %.

Med syfte att förbättra den finansiella ställningen på lång sikt har Stiftelsens styrelse beslutat att målsättningen ska vara att tillgångsportföljen ska uppnå en avkastning som överstiger skuldens finansiella kostnad med 1,0 procentenheter per år över rullande femårsperioder. Till detta kommer att portföljens avkastning också ska täcka avkastningsskatt och kostnader på ca 1,0 % per år.

Det totala avkastningsmålet för portföljen uppgår således till ca 4,85 % per år.

1.3 Risktolerans

Mot bakgrund av skuldens karaktär är placeringshorisonten för tillgångsportföljen lång (längre än 10 år). För att kunna uppnå avkastningsmålet är en viss riskexponering i förhållandet mellan portföljen och skulden nödvändig. Tillgångsportföljen skall sträva efter att uppnå målsättningen samt minimera fluktuationer i det sammanlagda värdet av tillgångar och skulder. Den valda strategin har bestämts med utgångspunkt att nettoförändringen i tillgångarnas och skuldernas värde med 95 procents sannolikhet maximalt ska uppgå till ca 15 % av tillgångarnas värde på ett års sikt (detta motsvarar ca 15 MSEK vid tidpunkten för beslut om dessa riktlinjer).

För att minimera risknivån i portföljen skall principen om diversifiering tillämpas. Diversifieringsprincipen används för att fördela en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag och marknader i syfte att minska risken i den totala portföljen.

2 Investeringsstrategi

2.1 Strategisk tillgångsfördelning

Stiftelsen bestämmer investeringsstrategin med utgångspunkt i det fastställda avkastningsmålet och risktoleransen. Beslutet om investeringsstrategi kan baseras på en ALM-studie eller annan lämplig investeringsstrategisk analys¹. Den investeringsstrategiska analysen ska uppdateras minst vart femte år. Tillgångssidans syfte är att skapa förutsättningar för att uppnå avkastningsmålet inom den beslutade risktoleransen och riskstyrningen.

Obligationsportföljens primära uppgift är att skapa en stabil bas i portföljen. Delar av de räntebärande tillgångarna placeras med låg kreditrisk och andra delar med kreditrisk (vilket innebär en högre förväntad avkastning jämfört med låg kreditrisk).

Aktieinvesteringar inkluderas i strategin för att möjliggöra en förbättring av den framtida fonderingsgraden. Detta möjliggörs genom att Stiftelsen förväntar sig att den generella aktiemarknaden ger en riskpremie i förhållande till obligationsmarknaden.

Stiftelsen väljer också att investera i absolutavkastande investeringar, däribland s.k. absolutavkastande hedgefonder och liknande strategier eftersom den förväntar sig att dessa investeringar genererar en överavkastning jämfört med avkastningen på obligationsmarknaderna och erbjuder goda riskspridningsegenskaper gentemot den generella aktiemarknadens utveckling.

Den strategiska tillgångsfördelningen och de övergripande placeringsbegränsningarna framgår av tabellen nedan.

Tillgångsslag	Andel av portföljen, %		
	Min	Normal	Max
Aktier	0	50	60
Varav svenska/nordiska aktier	0	25	50
Varav globala aktier	50	75	100
Räntebärande värdepapper	20	35	100
Varav nominella obligationer	50	100	100
Varav realränteobligationer	0	0	50
Absolutavkastande investeringar	0	15	25

Stiftelsen förutsätts vara fullinvesterad och transaktionslikviditeten skall således hållas på en låg nivå. Likvida medel skall placeras till bästa möjliga ränta och ska inräknas i nominella obligationer i tabellen ovan.

Avvikelsemandaten syftar till att Stiftelsen på kort sikt inte behöver rebalansera portföljens tillgångsslag i en föränderlig marknad samt att det ska finnas flexibilitet att fördela kapitalet till de tillgångsslag som bedöms ha goda förutsättningar att skapa avkastning. Överskrids av-

¹ ALM står för engelskans *Asset Liability Modelling*, d.v.s. modellering av tillgångar och skulder. Den senaste investeringsstrategiska analysen genomfördes i november 2021.

vikelsemandaten krävs emellertid en rebalansering så att tillgångsfördelningen återställs inom tillåtna ramar.

Investeringsstrategin skall implementeras genom att anlita externa kapitalförvaltare. Av risk-spridnings- och effektivitetsskäl ämnar stiftelsen använda sig av värdepappersfonder i förvaltningen.

2.2 Hållbarhet i samband med kapitalförvaltningen

Stiftelsen vill verka för god etik vilket definieras som avståndstagande från kriminalitet, respekt för seriösa affärsmetoder samt demokratiska principer. Stiftelsen har som krav att de företag och organisationer i vilka kapital investeras följer OECD:s riktlinjer för multinationella företag, ILO:s kärnkonventioner (avseende tvångs- och barnarbete, arbetsvillkor, likabehandling och organisationsfrihet) samt FN:s konventioner om mänskliga rättigheter, miljö och korruption.

Om information kommer styrelsen till del att en extern förvaltares etiska normer avviker från styrelsens, kan styrelsen avveckla förvaltaren ur portföljen.

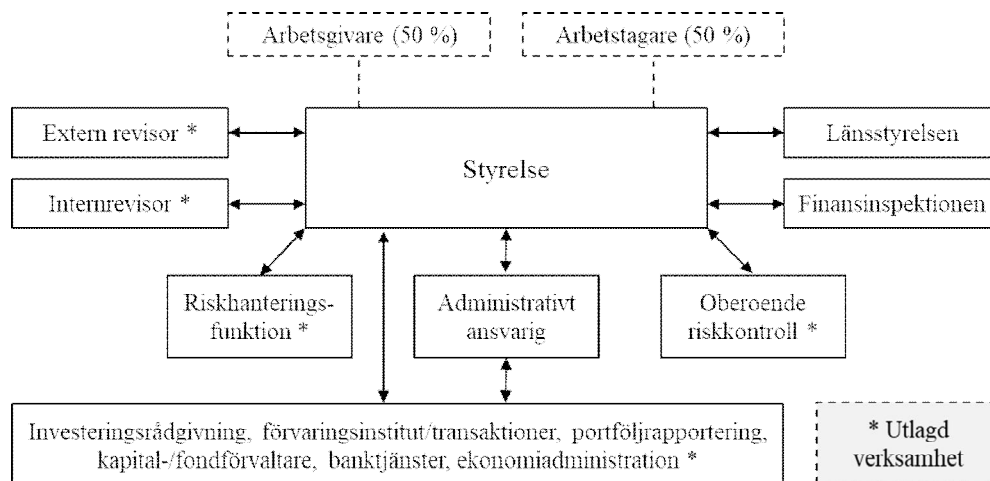
Stiftelsen genomför den operativa förvaltningen genom att investera via externa fond- och kapitalförvaltare. Det operativa arbetet inom hållbarhetsområdet bedrivs således av de externa förvaltarna som vid varje tillfälle ingår i Stiftelsens portfölj.

För att stärka hållbarhetsperspektivet i förvaltningen ska Stiftelsen använda sig av så kallat positivt urval och ansvarsfullt ägande. Positivt urval innebär kortfattat att fond-/kapitalförvaltaren aktivt väljer in bolag i portföljen som är mer hållbara eller har ett starkare hållbarhetsarbete jämfört med andra bolag. Ansvarsfullt ägande innebär i sin tur att fond-/kapitalförvaltaren proaktivt försöker påverka enskilda bolag i en mer hållbar riktning.

Stiftelsen ska använda extern investeringsrådgivare som har en relevant och tydlig process för att utvärdera olika fond- och kapitalförvaltares arbetssätt inom positivt urval och ansvarsfullt ägande. Därigenom kan Stiftelsen vid varje placeringsbeslut prioritera de alternativ som medför ett starkare hållbarhetsarbete. Den beskrivna processen innebär också att Stiftelsen successivt kan förstärka portföljens hållbarhet ytterligare genom att följa marknadens utveckling inom området.

Genom att arbeta enligt den process som beskrivs ovan förväntar sig Stiftelsen att risken för att något av portföljens enskilda innehav resulterar i extrem negativ avkastning minskar.

3 Organisation

3.1 Styrelsen

Stiftelsens styrelse är ansvarig för stiftelsens samtliga verksamheter i förhållande till lagar, föreskrifter och egna riktlinjer. Stiftelsens styrelse ska:

- besluta om och fastställa Stiftelsens investeringsstrategi en gång per år,
- identifiera, värdera och dokumentera verksamhetens placeringsrisker, operativa risker, risker i samband med uppdragsavtal och övriga väsentliga risker en gång vart tredje år, eller då placeringarna eller verksamheten förändras på ett väsentligt sätt,
- anta och bedöma behovet av att revidera alla styrdokument inkl. dessa placeringsriktlinjer och övriga styrdokument på inrådan av funktionerna för riskhantering och internrevision,
- på inrådan av investeringsrådgivaren, fatta beslut om avvikelser från den normala tillgångsfördelningen samt besluta om köp och sälj inom ramen för placeringsriktlinjerna,
- följa upp och analysera resultatet av förvaltningen,
- godkänna eller avvisa förslag till styrelseledamöter efter genomförd lämplighetsbedömning samt genomföra lämplighetsbedömning av befintliga styrelseledamöter en gång per år,
- utse Administrativt ansvarig samt personer som är lämpliga att ansvara för riskhanterings- och internrevisionsfunktionerna,
- godkänna internrevisionsplanen samt tillse att internrevisionsfunktionen erhåller relevant information om verksamheten,
- fatta beslut om att anlita externa tjänsteleverantörer samt teckna och avsluta uppdragsavtal,
- tillgodose att tillräckliga administrativa rutiner finns upprättade,
- fatta beslut om gottgörelser,
- sammanträda minst fyra gånger om året.

3.2 Administrativt ansvarig

Stiftelsens Administrativt ansvarige ska:

- bereda ärenden på styrelsens uppdrag,
- ansvara för utvärdering/revidering av placeringsriktlinjerna och övriga styrdokument och föreslå lämpliga förändringar till styrelsen,
- utvärdera externa tjänsteleverantörer samt föreslå val för styrelsen,

- tillse att stiftelsens styrelse erhåller tillräcklig rapportering kring förvaltningens resultat inklusive oberoende riskkontrollrapportering,
- ansvara för stiftelsens administration och rapportering visavi tillsynsmyndigheter,
- övervaka, jämföra och följa upp resultat av förvaltningen,
- representera stiftelsen gentemot tredje man (tjänsteleverantörer och övriga intressenter),
- ansvara för att revidera och uppdatera dokumenten *Processer och arbetsrutiner* och *Förteckning över uppdragsavtal*,
- ansvara för planering och administration i samband med styrelsemöten,
- årsredovisning, deklARATIONER samt systemstöd.

3.3 Organisation för riskhantering

Stiftelsens organisation för riskhantering består av styrelsen och den som är ansvarig för riskhanteringsfunktionen. Styrelsen är ytterst ansvarig för att väsentliga risker identifieras, värderas och hanteras och ska vart tredje år genomföra ett eget arbete på detta område. Ansvarig för riskhanteringsfunktionen stöder styrelsen i arbetet och har som ansvar att omedelbart rapportera till styrelsen om den upptäcker väsentliga risker som ännu inte är hanterade. Riskhanteringen styrs av dokumentet *Riktlinjer för riskhantering*.

3.4 Revisorer

Revisionsfunktionerna (extern och intern) utför sina respektive uppdrag enligt separata riktlinjer och planer.

3.5 Oberoende riskkontroll

Den oberoende riskkontrollen säkerställs genom att den ska genomföras av en del av organisationen som inte deltar i beslut om portföljens exponeringar eller transaktioner. Den oberoende riskkontrollen ska:

- rapportera månadsvis om portföljens exponeringar i förhållande till riskstyrningen och risktoleransen samt övriga placeringsbegränsningar till styrelsen,
- tillhandahålla verktyg som möjliggör en daglig utvärdering av portföljens risknivå i förhållande till den övergripande riskstyrningen och de övergripande begränsningarna för exponering mot olika tillgångsslag.

3.6 Ekonomiadministration

Ekonomiadministrationen ska ansvara för:

- löpande bokföring samt underlag för årsredovisning,
- deklARATIONER och skatt.

3.7 Övriga utlagda verksamheter (uppdragsavtal)

Stiftelsen kan välja att anlita externa rådgivare och andra resurser för att operativt genomföra de olika arbetsuppgifterna. Därvid ska stiftelsens Riktlinjer för verksamhet som omfattas av uppdragsavtal iakttas. Stiftelsen upprätthåller löpande en förteckning över uppdragsavtal som redovisar vilka externa leverantörer som genomför respektive uppdrag.

3.8 Behörigheter

Stiftelsens firma tecknas av styrelsens ordförande i förening med ytterligare en styrelseledamot. Avseende investeringsbeslut som fattas av Administrativt ansvarig kan godkännande eller avslag avseende rådgivningsunderlag ske genom att Administrativt ansvarig skickar e-postmeddelande till investeringsrådgivaren.

4 Riskstyrning och övriga placeringsbegränsningar

I detta avsnitt beskrivs närmare den risktolerans och riskstyrningsmodell som ska gälla för kapitalets förvaltning tillsammans med övriga placeringsbegränsningar.

4.1 Riskstyrning

Risken i förvaltningen ska begränsas genom att den lägsta totalavkastningen som förväntas inträffa på 12 månaders sikt ej får understiga -15 procent av portföljens aktuella marknadsvärde (till 95 % konfidens). Risknivån ska löpande övervakas genom en s.k. ”Value-at-Risk-analys” (kan översättas till ”analys av risken för värdeminskning”) som går ut på att uppskatta den maximala förväntade minskningen av portföljens marknadsvärde givet portföljens aktuella exponering mot olika tillgångsslag, deras respektive volatilitet och inbördes samvariation. Riskstyrningen förutsätter att antaganden görs för de olika tillgångsslagens förväntade avkastning och volatilitet samt för samvariationen mellan dem. Tillsammans med uppgifter om portföljens aktuella exponering medger detta en löpande uppdatering av riskberäkningarna. Riskstyrningsmodellen beskriver samtidigt det stresstest som stiftelsen genomför löpande.

4.2 Placeringsrisker

Nedan beskrivs organisationen för hantering av placeringsriskerna samt hur marknadsrisk, motpartsrisk och likviditetsrisk hanteras.

4.2.1 Organisation för att hantera placeringsrisker

Organisationen för att hantera placeringsrisker består av *Styrelsen*, *Riskhanteringsfunktionen* och *Administrativt ansvarig*. Vid investeringsstrategiska analyser ingår även *Investeringsrådgivaren* i organisationen. Det är *Styrelsen* som är beslutande och processen är beskriven genom de olika ansvar som finns angivna för respektive roll.

4.2.2 Marknadsrisker

Marknadsrisk hanteras först och främst genom riskstyrningen som beskrivs ovan. De hanteras även genom att den andel av portföljen som kan investeras i exempelvis aktier är begränsad (se avsnitt 2 ovan). De marknadsrisk som därmed bärs i stiftelsen är således medvetna och nödvändiga för att uppnå avkastningsmålet.

4.2.3 Motpartsrisker

Motparts-, kredit- och förvaltarrisker begränsas enligt det som sägs i detta avsnitt. Exponering mot enskild emittent/bolag får maximalt utgöra 10 % av ränteportföljen respektive aktieportföljen, dock med följande undantag:

- Exponering mot svenska staten får vara 100 % av ränteportföljen.
- Exponering mot enskilda svenska regioner och enskilda svenska kommuner, samt säkerställda bostadsobligationer utgivna av en enskild emittent, kan uppgå till maximalt 25 % av ränteportföljen.
- Högst 25 % av den totala portföljen får bestå av obligationer med kreditbetyg som är lägre än ”investment grade” (lägre än BBB- eller motsvarande enl. S&P Global Ratings). Enskild emittent med kreditbetyg som är lägre än ”investment grade” (lägre än BBB- eller motsvarande enl. S&P Global Ratings) får maximalt uppgå 1 % av den totala portföljen.

Så kallade hedgefonder ska sortera inom tillgångsslaget absolutavkastande investeringar. Ingen enskild hedgefond ska tillåtas utgöra mer än 3 % av den totala portföljens marknadsvärde.

Stiftelsen ska inte investera i aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser, om värdepapperna eller skuldförbindelserna har getts ut av arbetsgivare, eller har getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning som arbetsgivare ingår i.

4.2.4 Likviditetsrisk

Avseende tillgångsslagen räntebärande värdepapper och aktier ska investeringarna till övervägande del (minst 50 %) begränsas till fonder som kan handlas varje dag. För vissa fonder kan mindre frekvent handel tillåtas (exv. inom absolutavkastande investeringar). Stiftelsens årliga utbetalningar är små i förhållande till volymen (maximalt 10 %) varför denna nivå på likviditet är mycket hög.

4.3 Valutakursrisk

Innehav i räntebärande värdepapper och absolutavkastande investeringar vars andelar är noterade i utländsk valuta ska i normala fall valutakurssäkras till SEK. Valutaexponering i aktier anses däremot i normala fall vara en del av tillgångssportföljens riskspridning. Avvikelser från den normala hanteringen av valutaexponeringar ska särskilt beslutas av styrelsen.

4.4 Derivatinstrument

Stiftelsen ska inte använda sig av derivatinstrument. Derivatinstrument är tillåtet inom fondinvesteringar i enlighet med deras respektive fondbestämmelser.

4.5 Förvar

Portföljens tillgångar ska förvaras hos svensk bank eller annat förvaringsinstitut som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapperna för förvaring.

4.6 Belåning

Stiftelsen ska inte belåna portföljens tillgångar. Belåning inom värdepappersfonder omfattas inte av detta förbud.

5 Rapportering och uppföljning

Det är den oberoende riskkontrollen som ska genomföra den dagliga och månadsvisa portföljrapporteringen.

5.1 Daglig portföljrapportering

Styrelsen och den Administrativt ansvarige ska ha tillgång till en daglig rapportering avseende den totala portföljens värdeutveckling, avkastning och riskexponering i förhållande till riskstyrningsmodellen och de övergripande placeringsbegränsningarna. Rapporteringen ska också redovisa avkastning och exponering för de olika övergripande tillgångsslagen samt för enskilda förvaltningsmandat och fonder.

Den dagliga rapporteringen är tillgänglig via webbsida och bygger på senast kända värde för portföljens innehav och kan bygga på estimerade värden för vissa innehav.

5.2 Månadsvis portföljrapportering

Varje månad ska en skriftlig portföljrapport avseende den totala portföljens värdeutveckling, avkastning och riskexponering i förhållande till avkastningsmålet och de övergripande placeringsbegränsningarna levereras till Styrelsen och den Administrativt ansvarige. Rapporteringen ska också redovisa avkastning och exponering för de olika övergripande tillgångsslagen samt för enskilda förvaltningsmandat och fonder.

Den månadsvisa rapporteringen är tillgänglig via webbsida och bygger på slutliga och avstämda värden för portföljens innehav.

5.3 Normalportfölj

Den totala portföljens avkastning skall jämföras mot en strategisk portfölj som reflekterar den beslutade investeringsstrategin. Avkastningen för jämförelseindex ska utgå från den månatliga totala avkastningen (inkl. eventuella utdelningar och räntor etc.) för de olika jämförelseindexen i tabellen nedan (månadsvis rebalansering av jämförelseindex). Om åtkomst till något jämförelseindex försvåras ska nytt väljas på inrådan från investeringsrådgivaren.

Tillgångslag	Jämförelseindex	Andel, %
Svenska/nordiska aktier	SIX PRX	12,5
Globala aktier	MSCI World Net I SEK	37,5
Nominella obligationer	Barclays global aggregate (valutasäkrat till SEK)	35
Realränteobligationer	OMRX Real	-
Absolutavkastande investeringar	OMRX T-bill + 2,0 % per år	15